

K.R. VALGAEREN
SALVE
MATER

EERSTE BOEK

Houtekiet
Antwerpen / Amsterdam

SYM
PTO 1
MEN

1

REBECCA STARK BESEFTE DAT DE lucht in Salve Mater zwanger was van een duister verleden op de dag dat de oude boom werd gerooid die in het midden van het park stond en waarvan de betrokkenen achteraf zouden beweren dat hij het kloppend hart ervan was. Dat de boom meer was dan een rotte stam met dode takken hadden ze diep vanbinnen altijd geweten, maar dat gold niet voor Rebecca. Zij en haar dochter Pearl hadden zich pas enkele weken voordien de bewoners mogen noemen van een appartement op de site van de voormalige psychiatrische instelling. Zij, in tegenstelling tot de andere bewoners, hadden nog niet de tijd gekregen om zich te verankeren in de zieke grond die de boom eeuwenlang had gevoed.

Rebecca was de eigenares van een boekhandel waarin ze een kleine dertig jaar geleden werd verwekt. Dat gebeurde na sluitingstijd door de toenmalige eigenaar en zijn kassabediende. Haar moeder was in die eerste weken van november 1991 net iets ouder dan zij nu was, terwijl haar vader zich reeds in de herfst van zijn leven bevond. Het was niet het soort affaire waarbij een oude patriarch misbruik maakt van zijn personeelsbestand, maar er bloeide een welgemeende liefde tussen

de boekhandelaar en zijn bediende, iets wat later helaas niet opging voor Rebecca's eigen ervaringen op dat gebied. Alleen was haar vader dus niet van de jongsten en had hij eigenlijk al lang met pensioen kunnen zijn, toen Rebecca in 2014 genoodzaakt was om haar hogere studies stop te zetten en op het einde van dat annus horribilis op haar beurt leven te schenken aan een dochter.

De jonge moeder had een halfjaar nodig om haar te-leurstellingen te verwerken. Wat haar er uiteindelijk weer bovenop hielp, was niet alleen de onvoorwaardelijke liefde die ze kreeg van haar kleine meid, maar ook de manier waarop haar ouders zich over haar ontfermden. En toen haar vader begreep dat het beter ging met Rebecca, besloot hij alsnog om van de rust te genieten samen met honderden ongelezen boeken die hij door de jaren heen voor zichzelf had gehouden.

Zijn boekhandel werd die van Rebecca op voorwaarde dat ze zijn nalatenschap met respect zou behandelen en dat ze haar moeder in dienst bleef houden tot ook zij op pensioen gesteld kon worden. Aanvankelijk voelde ze zich ongemakkelijk bij het idee om haar moeder in loondienst te nemen, maar dat bleek snel een overbodige zorg omdat zij elkaars beste vriendinnen waren: twee roodharige powervrouwen die de lastigste klanten met een glimlach en een herschreven geweten de winkel uitwuiden.

De boekhandel heette The House of Usher en hoewel haar vader de klanten steevast wijsmaakte dat de zaak zo heette omdat het er spookte, was de naam in werkelijkheid door hem gekozen omdat hij in zijn jeugd dol was op de verhalen van Edgar Allan Poe. De winkel

lag in het noorden van Londen, in een drukke winkelstraat die qua charisma weinig tot niets gemeen had met de boulevards in het centrum van de stad. Rechts naast de boekhandel handelde een opticien, waardoor Rebecca's molen met leesbrillen nauwelijks door klanten werd bekeken. Naast de brillenman was een koffiezaak die het personeel van The House of Usher tot zijn trouwste cliënteel mocht rekenen. Aan de linkerkant van de winkel waren de aardige vrijwilligers van North London Hospice gevestigd, gevolgd door de patisserie van Yasar Halim, die tijdens de weekdays verantwoordelijk was voor Rebecca's en Pearls ontbijt en lunch. Aan de overkant van de straat had je nog de East Finchley Supermarket en voor zwakke momenten was er een KFC die Rebecca steevast naar huis liet gaan met een schuldgevoel en een kaduke darmflora, maar waaraan een bezoek in de ogen van Pearl een culinair hoogtepunt was.

Veel verder dan het kruispunt van High Road en Huntingdon Road, kwam Rebecca doorgaans niet, omdat ze als alleenstaande moeder destijds boven de boekhandel woonde. Dat klinkt misschien gezellig, maar in feite was het slechts voor een ding goed: ze hoefde niet te forenzen. Nu was dat in een stad als Londen een niet te versmaden troef, maar de staat van het appartement was, zacht uitgedrukt, erbarmelijk. Het was uit noodzaak — lees: een gebrek aan financiële middelen — dat ze daar woonde. Het deed dienst als magazijn en kantoor, behalve twee kamers en een keuken van drie vloertegels groot, waar moeder en dochter zich na sluitingstijd terugtrokken.

In het begin had Rebecca gehoopt om genoeg geld te kunnen sparen voor een meer comfortabele woonstee, maar toen ze enige tijd voor het aanvangen van dit verhaal voor het eerst een kijkje ging nemen op de websites van diverse makelaars uit haar buurt, leerde ze dat het kopen van een appartement voor altijd een droom zou blijven.

Kort na die vaststelling had ze met Frank Lonige een gesprek over de belachelijk hoge prijzen waarvoor woningen in de stad tegenwoordig werden verkocht. Lonige was een van haar trouwste klanten die niet alleen goed bevriend was met haar vader, maar die ze als kind al kende als een oude, wijze man die het een en ander van de wereld had gezien.

Als dat gesprek nooit had plaatsgevonden, dan was er over het leven van Rebecca Stark verder niets noemenswaardig te vertellen geweest.

Maar het gesprek vond wél plaats.

Met alle gevolgen van dien.

HET VOORSTEL KWAM EEN WEEK of twee voor het begin van de paasvakantie en na schooltijd, want Pearl zat op een stoeltje in de jeugdafdeling die door een goedgevulde boekenkast gescheiden werd van de rest van de winkel. Daar zat ze naarstig haar huiswerk in te vullen, of dat was althans wat ze pretendeerde te doen, want nadat Rebecca de nieuwe Ishiguro voor een klant had afgerekend en er een cadeautje van had gemaakt, sprak Pearl met de typisch schrille stem van kleine meisjes.

‘Tommy heeft gevraagd of ik het wil aanmaken met hem.’

‘Dat is goed nieuws,’ zei Rebecca, omdat ze niet meteen een andere opmerking wist te verzinnen.

‘Ik denk het niet. Hij is een halfjaar jonger dan mij, houdt van *Star Wars* en hij stinkt uit zijn bek.’

Pearl was intelligent, koppig, mooi en vaak onge-meend grappig, vooral wanneer ze ernstig wou zijn. Het waren stuk voor stuk eigenschappen die ze van haar moeder had meegekregen, net als haar vurige hardos en de sproeten op de bleke huid van haar wangen.

Rebecca stond op het punt om een levering uit te pakken, toen het belletje boven de deur rinkelde en Frank Lonige de winkel betrad. Hij was net zoals altijd in een pak van tweed gekleed — die dag was het een bruine colbert en een pantalon met donkerblauwe ruiten — met daaronder een wit hemd, een bordeaux das met een gouden dasspeld en een pochet dat dezelfde kleur had als zijn broek. Soms dacht ze dat Lonige de laatste echte Engelsman was: een warme, charmante en wijze rots in de branding, een zeldzaam baken van rede en gezond verstand wiens gevoelens en opinies voor de publieke ruimte consciëntieus verborgen bleven. Kortom: het tegenovergestelde van hedendaagse politici met hun warrige blonde of bizarre oranje kapsels die zelfs niet meer de moeite nemen om hun leugens en egocentrische karakters te verpakken in een papiertje van degelijkheid en professionaliteit.

Rebecca wist echter dat Mr Lonige geen vlekkeloos parcours had afgelegd. Dat had ze door de jaren heen weten af te leiden uit zijn verhalen over de plekken die hij, toen hij nog een vertegenwoordiger was, had bezocht. Zo was hij bijvoorbeeld erg trots op het feit dat

hij een van de eerste en weinige westerlingen was die ooit een bezoek had mogen brengen aan Sterrenstad in de toenmalige Sovjet-Unie. Wanneer ze vroeg wat of wie hij daar dan had vertegenwoordigd, begon hij te mompelen en wist hij het gesprek een andere wending te geven, wat haar deed besluiten dat hij waarschijnlijk geen Tupperware of Lucozade aan de Russen had verkocht, maar veeleer had gewerkt voor de overheid, een obscuur technologiebedrijf of de wapenindustrie.

‘Goedemiddag, Rebecca,’ zei hij met een sonore stem die uitstekend geschikt was voor het inlezen van audio-boeken. ‘Als ik mij niet vergis, ligt er een bestelling op mij te wachten.’

‘Goedemiddag, Mr Lonige,’ riep Pearl van achter de boekenkast.

‘Dag schoonheid. Hoe gaat het op school?’

Terwijl Lonige en Pearl jongleerden met koetjes en kalfjes, nam Rebecca zijn bestelling uit de kast achter de toonbank. Hij las voornamelijk non-fictie en die dag lagen er boeken voor hem klaar over het Verenigd Koninkrijk als een gefaalde staat en een geschiedenis van de psychiatrie. Daarnaast was ook eindelijk een Spaanse editie van Isabelle Allende’s *A Long Petal of the Sea* aangekomen, waar hij enkele weken op had moeten wachten.

‘Hoe gaat het met je vader?’ vroeg hij, nadat hij had afgerekend.

‘Zoals de meeste mensen op rust, vermoed ik. Hij leest veel en als het weer het toelaat, slaat hij aan het tuinieren. Na een glas wijn of twee vervloekt hij de waanzin waarmee we dagelijks geconfronteerd worden en na het

vierde glas besluit hij dat dit niet langer de wereld is waarin hij is opgegroeid, waarna hij in zijn fauteuil gaat zitten en in slaap valt.'

'Het gaat dus goed met mijn oude vriend.'

'Ik zal hem de groeten overbrengen.'

'Doe dat. Doe dat,' en hij aarzelde een ogenblik, keek om zich heen om er zeker van te zijn dat hij de enige klant in de zaak was en zei toen: 'Ik heb nagedacht over wat je enkele weken geleden hebt verteld.'

'Waarover hadden we het toen?'

'Over de povere staat van het appartement hierboven en de hoge prijzen op de woningmarkt.'

'Breek me de bek niet open.'

Lonige glimlachte, frunnikte aan een hoekje van zijn pochet en als je Rebecca had gevraagd of er iets met hem scheelde, dan had ze geantwoord dat hij nerveus was, wat hoogst ongebruikelijk was voor die Engelse rots in de branding.

'Weet je waar ik woon?'

Rebecca schudde haar hoofd, hoewel zijn gegevens ongetwijfeld in haar klantenbestand stonden.

'Salve Mater. Zegt je dat iets?'

Opnieuw moest Rebecca een antwoord schuldig blijven.

'Het is een oude psychiatrische instelling uit het begin van de twintigste eeuw die de afgelopen twintig jaar heeft staan verkommeren, tot een projectontwikkelaar op het idee kwam om de gebouwen in het park een voor een om te bouwen tot luxeappartementen. Twee jaar geleden heb ik voor Gilda en mezelf een halve verdieping gekocht om er in alle rust onze laatste dagen te spenderen.'

‘Fascinerend,’ zei Rebecca, terwijl ze wees naar het boek dat hij had besteld: *Madness in Civilization* van Andrew Scull.

‘Hoe langer ik er woon, hoe meer ik beseft dat ik weinig over de psychiatrie weet en naar het schijnt is dit het beste boek over dat onderwerp.’

‘Maar je zei dat het luxeappartementen zijn en als ik mij niet vergis over de aard van dit gesprek, moet ik je eraan herinneren dat ik mij geen appartement kan veroorloven, laat staan een gloednieuw luxeappartement op een historische site.’

‘Ik weet dat niet iedereen evenveel geluk heeft gehad als ik,’ ging hij verder, ‘maar mijn positie stelt mij in staat om mensen te helpen die me na aan het hart liggen. En jij, Rebecca, ligt me na aan het hart.’

Nu was het haar beurt om nerveus te worden, want de suggestie dat ze hulp kon gebruiken, strookte niet met het beeld dat ze over zichzelf had.

‘Toen je vader het hier nog voor het zeggen had, ben ik weleens in het magazijn geweest en, of je het nu gezellig hebt ingericht of niet, het is een plek waar jongedames als Pearl niet horen op te groeien.’

‘Ik had toentertijd geen keus.’

‘Dat weet ik,’ zei hij en zweeg even om de juiste woorden te vinden. ‘Een poos geleden heb ik een tweede appartement in *Salve Mater* gekocht, omdat me dat een interessante investering leek. Een kleintje, welteverstaan, van honderd vierkante meter met twee slaapkamers en een open keuken. De bedoeling was om het te verhuren, maar toen werd Gilda ziek en had ik andere zorgen aan mijn hoofd. Er heeft nog nooit iemand in

gewoond en het is zonde dat er op dit moment niets mee wordt gedaan.'

'Goh, Frank,' zei Rebecca, terwijl haar handen zochten naar iets om zich mee bezig te houden.

'Als vriend van je vader zou ik me erg vereerd voelen als jij en Pearl er komen wonen.'

'Dat is heel vriendelijk van je,' zei Rebecca, na een stilte waarin ze poogde te verwerken wat haar net werd aangeboden, 'maar zelfs de huurprijzen liggen zo hoog dat ik het me wellicht niet kan veroorloven.'

'Betaal me wat je kan missen,' zei hij. 'Voor mij is het van belang dat er mensen in dat appartement komen wonen, mensen waarvan ik weet dat ze er zorg voor zullen dragen. En ik kan mij eerlijk gezegd geen betere kandidaten voor de geest halen. Bekijk het zo: ik help jullie en jullie helpen mij.'

'Ik weet niet wat ik moet zeggen,' zei Rebecca. 'Het overvalt me. En ik heb de indruk dat jij ons meer zou helpen dan omgekeerd.'

Het bleef enkele tellen stil. Ook in de jeugdafdeling. Rebecca was er zeker van dat haar dochter niet langer over haar huiswerk zat gebogen, maar het gesprek aandachtig volgde.

'Ik weet dat je het niet altijd gemakkelijk hebt gehad en dat je er fier op bent dat je na... je-weet-wel... de teugels van je leven weer in handen hebt genomen, maar jullie verdienen allebei beter. Stel je voor, een gezellig appartement midden in het groen. Een oceaan van rust waarin Pearl eindeloos op avontuur kan gaan en dat allemaal op een steenworp van de winkel en de school.'

'Het lijkt wel alsof je mij een winnend ticket van

The National Lottery cadeau doet, Frank. Ik apprecieer je en jouw voorstel . Dat weet je. Maar dit is simpelweg — hoe moet ik het zeggen? — te veel.'

Lonige knikte voor hij verder sprak: 'Er komt niet iedere dag zo'n voorstel voorbij en ik ben me ervan bewust dat dit meer is dan een aalmoes, maar ik heb nu eenmaal dat appartement in Salve Mater gekocht en geen tot op de draad versleten studio in Hackney. En vergeet niet dat je mij er een enorm plezier mee doet. Bovendien betaal je huur en is het dus geen gift, als dat hetgeen is wat je dwarszit. Denk er rustig over na en wanneer je tijd hebt, kom je maar langs om een kijkje te nemen. Je hebt ongetwijfeld mijn telefoonnummer en e-mailadres in je computer zitten en als je dit voorstel achteraf alsnog te veel van het goede vindt, dan bied ik mijn excuses aan en blijven we even goede vrienden.'

De eigenares van The House of Usher was zodanig onder de indruk dat ze niet in de gaten had dat Lonige zijn boeken had genomen en de winkel had verlaten tot het belletje boven de deur haar terugbracht naar het hier en nu. Ze had hem nog een prettige dag willen wensen en hem opnieuw willen bedanken, maar die kans had ze verkeken.

Een luxeappartement in een paradijselijke wijk voor een huurprijs die ze zelf mocht bepalen? Waar had ze dat aan verdiend en wat was het addertje onder het gras? Was het onbeleefd geweest om zo terughoudend te reageren en had ze niet beter wat meer enthousiasme aan de dag gelegd? Maar als ze iets geleerd had in de afgelopen 29 jaar dan was het dat je nooit zomaar iets in de schoot kreeg geworpen, behalve dan misschien een

boekhandel. Enerzijds schaamde ze zich voor haar koude reactie. Anderzijds voelde ze zich een dwaas omdat ze niet meteen had toegehapt, want wie de loterij wint zegt ook niet: 'Oei, daar moet ik even over nadenken.' Bovendien mocht ze Pearl niet vergeten, die genoodzaakt was om in de winkel haar huistaken te maken en haar lessen te leren, omdat er boven in haar kamer geen plaats was om een deftig bureau te zetten. Lonige had gelijk toen hij zei dat dit geen plek was waar jongedames dienden op te groeien.

Alsof ze had geweten dat zij in haar moeders gedachten was, stond Pearl plots voor de toonbank met een uitdrukking op haar gezicht die niet mis te interpreteren viel. *What the fuck*, zei die blik.

'Ik weet wat je wil zeggen,' zei Rebecca.

'Waarom zijn we dan onze koffers nog niet aan het pakken?'

Voor een kind van zeven kon Pearl zich opvallend hard als een tiener gedragen.